

LUCRÈCIA BORJA I GONZÁLEZ (València 1887-Nova York 1960) Soprano

---

Soprano que ja de menuda començà a manifestar el seu interès per la música. Es formà primer a València i després a Milà. Amb vint anys debutà a Roma amb molt d'èxit. Després es dirigí a Nàpols, Paris i Noya York, ciutat que finalmente la va acollir. En l'escenari novaïorquès del Metropolitan Opera House, conegut per 'Met', va construir una sòlida carrera.

La seua popularitat va fer que teatres de tot el món la reclamaren. El seu judici era suficient perquè un cantant aconseguís la glòria o bé, se li desestimés definitivament.

El 1936 es va retirar i va fundar la *Sociedad de Amigos del Met*.

EMPAR NAVARRO I GINER (València 1900-1986) Mestra i política

Estudià Magisteri a l'Escola Normal de València, establint contactes amb l'ideari de la *Institución Libre de Enseñanza*.

Durant la Guerra Civil fou mestra de l'Institut d'Assistència Social Maestro Ripoll. En acabar el conflicte fou detinguda i condemnada a 3 anys de presó per haver pertangut a un servei d'informació antifeixista. Un cop alliberada va viure de donar classes particulars i de treballar com a administrativa, fins que fou readmesa com a mestra l'any 1962.

Dona moderna y compromesa, centrà el seu feminisme en la reivindicació de l'accés a l'educació de les dones fet que considerà bàsic i imprescindible per al regeneracionisme de la pròpia família i la societat.

ALEJANDRA SOLER I GILABERT (València 1913-2017) Mestra republicana valenciana i una de les primeres representants de l'atletisme valencià.

Estudià en la Institució per l'Ensenyament de la Dona de València. Va ser una de les primeres dones en llicenciar-se a la Universitat espanyola. Va ser una gran defensora de l'escola pública, la igualtat i l'accés universal de l'educació. Acabada la Guerra Civil va a ver d'exiliar-se des de Barcelona cap a l'URSS, on va exercir de mestra i d'on va tornar el 1971.

El 2015 va ser distingida com a filla predilecta de la Ciutat de València i el 2016 va ser la primera dona en rebre l'Acta Distinció de la Generalitat Valenciana dels Premis 9 d'Octubre.

GUILLERMINA MEDRANO ARANDA (Albacete 1913-València 2005) Mestra i política

---

Va estudiar Magisteri i Filosofia i Lletres, i va exercir de mestra en una escola de Lliria. Va ser la primera dona regidora de l'Ajuntament de València (1936-1939) per Esquerra Republicana. Durant la guerra, va habilitar habitatges per a les famílies evacuades de Madrid i es va fer càrrec de l'asil de Sant Eugenio.

Residí durant 6 anys a la República Dominicana on va treballar per al Ministeri d'Educació. També fundà i dirigí l'Institut Escola tractant de seguir les línies de l'Institut Lliure d'Ensenyament. Finalment es va instal·lar als EUA, a Washintong, on va desenvolupar una intensa activitat docent en la Sidwell Friends School i en la American University.

PURA PÉREZ BENAVENT (Valencia 1919-Windsor, Canadà 1995) Militant anarquista i activista femenina.

Coneguda com Pura Arcos. Va ocupar diversos càrrecs en l'organització feminista i anarcosindicalista Mujeres Libres. A Barcelona va fer un curs de transport i formà part del primer grup de dones que obtingué el permís per a conduir tramvies. Va passar dos anys sense eixir de casa, per la postguerra, temps en què amplià els seus estudis i actuà en la lluita clandestina. Posteriorment marxà a Canadà on exercí d'infermera fins que es va jubilar. Des d'allí continuà compromesa en activitats anarquistes, col·laborant per correspondència amb les revistes Mujeres Libertarias de Madrid i Mujeres Libres de Londres.

TERESA OLLER BENLLOCH (València 1920- 2018) Compositora, musicòloga i folklorista

---

Membre de la Real Acadèmia de Belles Arts. Des de ben menuda sentia atracció per la música, principalment per la de la festa amb dolçaina i tabalet. Estudià al Conservatori de Música de València i va obtenir el Premi extraordinari en piano i composició. Va realitzar treballs d'investigació a la comarca de la Vall d'Albaida i recopilà cançons, també va fer un gran treball de documentació de la música d'Algemesí.

Autora, entre altres obres, de <<Llevantines>> i <<Tríptic de Nadal>>. Investigà i va transcriure polifonies dels segles XVI, XVII i XVIII a l'Arxiu de la Catedral de València i a l'Arxiu del Real Col·legi del Corpues Christi de Valencia.

ANA MARIA IBARS I IBARS (Dénia 1892-València 1965) Escriptora i mestra

---

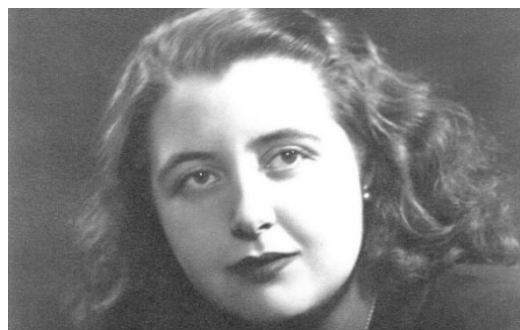
Coneguda com a Maria Ibars o Maria Ibars i Ibars. Mare de la pedagoga Raquel Payà. Escrivia poemes i narracions en castellà i valencià. En la dècada de 1930 va estar relacionada amb Lo Rat Penat i participava en activitats d'aquesta institució. Exercí de mestra a la Font de la Figuera i a València capital, on contribuí a la renovació pedagògica. Fou seguidora de l'obra de projecció de la llengua i la cultura valencianes del seu amic Carles Salvador. Començà a escriure poemes en català en periòdics i revistes com *Las Províncias*, *Pensat i Fet*, *Scània* i *La Marina*. En 1949 aparegué el seu primer llibre de poesia, *Poemes de Penyamarr*. El mateix any guanyà el premi de novel·la als Jocs Forals de València amb *Vides Planes*. Entre 1961 i 1967 publicà una serie de contes en la col·lecció <<Nostres Faulelles>>. En 1992, amb motiu del centenari del seu naixement, es publicà *Els Miracles de Teulada*, una peça teatral inèdita de contingut religiós i popular. El 2015 s'establiren rutes literàries en el seu honor.

CARMELINA SÁNCHEZ-CUTILLAS I MARTINEZ DEL ROMERO (Madrid 1920-València 2009) Historiadora, novel·lista i poetessa

---

Es va formar i va viure pràcticament tota seua vida a València fins a la seua mort en 2009. Crescudada en una família culta i preocupada per la Història que vivia, Carmelina aprengué desde la seua infància els elements que configuren la seua vida: la cultura, la Història, la societat, el descobriment i preocupació per la mort i tot allò factible de desaparèixer. Va cursar els estudis de Filosofia i Lletres a la UV i posteriorment

col·laborà en el diari *Levante* on s'encarregava de les pàgines culturals. Conreà la poesia: *Un món rebel* (1964) i *Conjugació en primera persona* (1969), passant a ésser una de les figures que conformen la generació poètica dels cinquanta, juntament amb Matilde Llòria, Maria Ibars o Vicent Andrés Estellés... Amb la novel·la *Matèria de Bretanya* aconseguí el premi Andròmina. L'any 2008 fou distingida <<Valenciana de l'any 2008>> per la Fundació Huguet, fou sòcia d'Honor de l'Associació d'Escriptors de Llengua Catalana. Va morir 2009, i en 2011, la seua biblioteca i arxiu van ser donats a la Biblioteca Valenciana Nicolau Primitiu. L'Acadèmia Valenciana de la llengua l'ha anomenada Escriptora de l'any 2020.

EMPAR GRANELL I TORMOS (Borriana 1945-Ontinyent 2010) Mestra, pedagoga i una de les fundadores de l'Escola Valenciana

---

Estudià magisteri i començà a treballar de mestra en 1968 al Col·legi Lluís Vives d'Ontinyent, on el 1974 aconseguí plaça definitiva i treballà fins el 2007, que es jubilà. Durant els anys d'exercici destacà per la seua implicació en els moviments de renovació pedagògica del País Valencià, promovent l'escola pública i en valencià. Participà també en la reforma experimental de l'educació infantil en en la seua aplicació. Participà desde el començament de les jornades de mestra

d'ensenyament en valencià a Alcoi (1985-1986). Cofundadora de la Coordinadora de la Vall d'Albaida per la Defensa i Ús del valencià (1987), l'any següent n'assumí la presidència, i des d'aquesta organització promogué i impulsà la Trobada des del 1988 i el 1990 la Fundació d'Escola Valenciana- Federació d'Associacions per la Llengua, de la qual ja fou secretària i membre de la junta directiva. La seua trajectòria en defensa de la identitat valenciana merescué els premis Joan Baptista Basset (2007) d'Acció Cultural del País Valencià i d'Actuació Cívica de la Fundació Lluís Carulla (2008). El mes d'octubre del mateix any de la seua mort el Casal Jaume I de la Vall d'Albaida creà la distinció Empar Granell dins dels premis Joan Baptista Basset. El 2011 va rebre de forma pòstuma el Guardó a la Trajectòria Individual en la Nit d'Escola Valenciana.

ROSA SERRANO I LLÀCER (Paiporta 1950) Pedagoga, escriptora i activista cultural

---

Mestra, escriptora i editora. És llicenciada en Pedagogia per la Universitat de Barcelona on entrà en contacte amb el Moviment de Renovació Pedagògica. Exercí l'ensenyament, i el 1975 fundà a Picanya l'escola Gavina, de la qual fou la primera directora. Com ha escriptora ha destacat en literatura infantil i juvenil, amb el pseudònim de *Blanca Cassany*. L'any 1990 posà en marxa Tàndem Edicions i fou editora d'Enric

Valor, s'encarregà e fer l'adaptació infantil de les seues Rondalles Valencianes. Va ser membre fundadora de l'Associació d'Editors del País Valencià, n'assumí la presidència en diverses ocasions, i Membre del Consell Valencià de Cultura entre 1998 i 2002. Ha rebut múltiples

premis i reconeixements, entre ells la Medalla d'Honor de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i l'Alta Distinció de la Generalitat Valenciana (2019).

PEPA FRAU RIBES (Benissa 1950) Advocada i política

Congeguda també com a Pepa Frau. Llicenciada en Dret per la UV. Té una extensa trajectòria política a les Corts Valencianes i al Senat. Membre de l'Executiva Federal del PSOE des de 1900-2000 i del Comitè Federal 1990-2011. Regidora d'Educació, Cultura, Esports i Festes de l'Ajuntament de Gandia, 1983-1987. Diputada preautonòmica 1982-1983. Diputada autonòmica, 1983-1991. Alcaldessa de Gandia 1991-2003. Diputada Autonòmica del Grup Socialista de les Corts Valencianes 2003-2011. Senadora en les Corts Generals d'Espanya, 1987-2000. Portaveu del Grup Socialista de la Comissió d'Educació, Esports i Universitats del Senat Espanyol, 1987-1989. Ponent de la Llei Orgànica d'Educació LOGSE i de la Llei de l'esport al Senat. Presidenta de la Comissió especial sobre la violència en l'esport al Senat.

FINA SANZ RAMÓN (València 1959) Psicoterapeuta, sexòloga i pedagoga

---

Professora de psicologia en la Universitat de València i cofundadora de la Societat de Sexologia del País Valencià. Les seues investigacions l'han portat a crear mètodes terapèutics que ha exposat en nombrosos congressos i publicacions. Proposa un nou concepte de feminisme: un feminisme que no es defineix per oposició a l'home sinó per la recuperació dels anomenats valors femenins per part de la societat.

Tratca qüestions de gènere i sexualitat amb un llenguatge clar i directe. És creadora i directora de l'Institució Teràpia de Reencontre, on realitza clínica, educació i formació.

Entre les seues obres destaquen *Los Vínculos Amorosos*, *Psicoerotismo femenino y masculino*, *El Buentrato como proyecto de vida* o *Los Laberintos de la Vida Cotidiana*.

MARIA BLASCO MARHUENDA (Alacant 1965) Biòloga molecular i científica

---

Bioquímica reconeguda internacionalment, especialista en telòmers, que son unes parts del nucli cel·lular que tenen un paper clau en els processos cancerosos i en l'envelliment. Des de juny de 2011 dirigeix el Centre Nacional d'Investigacions Oncològiques a l'Estat espanyol.

Entre 1983 i 1988 estudià ciències biològiques a la Universitat Autònoma de Madrid (UAM) i l'any 1993 obtingué el doctorat en bioquímica i biologia molecular al Centro de Biología Molecular Severo Ochoa (UAM- CSIC), sota la direcció de Margarita Salas. Va fer una estada de 4 anys a Nova York i després va tornar a Madrid.

Fundadora de l'empresa de biotecnologia Life Length. Ha estat la primera dona científica del món en obtenir el Premi Josef Steiner per investigar el càncer. Es autora de d'un gran nombre d'articles originals d'investigació que han realitzat contribucions fonamentals i altament valorades.

El 2004 va rebre la Medalla d'Or de l'Organització Europea de Biologia Molecular (EMBU) concedida als millors investigadors europeus menors de quaranta anys. També ha estat guardonada amb el premi Jaume I.

Està implicada en la lluita per la igualtat a més de professar un gran interès per integrar la perspectiva de gènere en la ciència.

DOLORS CORELLA PIQUER (Castelló de la Plana-1966) Científica i investigadora

---

Doctora en farmàcia i Catedràtica de Medicina Preventiva i Salut Pública de la UV. En 1988 creà la Primera Unitat d'Investigació en Epidemiologia Genètica i Molecular. Ha col·laborat en múltiples grups nacionals i internacionals, publicat un gran nombre d'articles i dirigit tesis doctorals i projectes d'investigació.

Forma part de l'Associació de Dones Investigadores i Tecnològiques i està incorporant la perspectiva de gènere en els seus projectes d'investigació, concretament mitjançant el projecte Prometeo.

Des de 2011 és coordinadora en la UV de la Red Española de Universidades Saludables. Ha rebut molts premis, entre ells, el Premi Memorial Gregorio Marañón a la millor científica en alimentació concedit per la Real Academia de Gastronomía 2017 i el Premio Internacional Hipócrates, també en 2017.

El 2018 va rebre el Premi Jaume I d'investigació mèdica. El 2019 ingresà en la Real Academia Nacional de Farmacia.

NURIA OLIVER RAMÍREZ (Alacant 1979) Informàtica

És enginyera en telecomunicacions, doctora pel Media Lab de l'Institut Tecnològic de Massachusetts (MIT). Directora de Recerca en Ciències de Dades en Vodafone i Chief Data Scientist en DataPop Alliance. És una de les dones investigadores en informàtica més citades a Espanya.

Es va llicenciar en Enginyeria de Telecomunicacions per la Universitat Politècnica de Madrid en 1994.

Va ser guardonada amb el Primer Premi Nacional espanyol d'Enginyers de Telecomunicació en 1994.

En 1995 va ser premiada amb una beca de la Fundació la Caixa per realitzar estudis de postgrau en el MIT, d'on va rebre el seu doctorat a l'àrea d'intel·ligència perceptual.

En 2001, es va unir com a investigadora als laboratoris de recerca de Microsoft (Microsoft Research) en Redmond, als Estats Units d'Amèrica.

Després de dotze anys als EUA, va deixar Microsoft en 2008 per unir-se a Telefónica I+D a Barcelona com a Directora Científica en Multimèdia, sent la primera i única directora científica dona contractada per Telefónica I+D en aquell moment.

Des de 2013 és Membre Sènior per la Association for Computing Machinery (ACM) i per l'Institut d'Enginyers Elèctrics i Electrònics (IEEE) des de 2014.

Al novembre de 2016 va deixar Telefónica i va ser nomenada la primera Chief Data Scientist en DataPop Alliance, una organització internacional sense ànim de lucre creada per la Iniciativa Humanitària de Harvard, MIT Mitjana Lab i Overseas Development Institute dedicada a aprofitar Big Data per millorar el món.

ANNA MONTAÑA I GIMENO (Alboraia 1980) Jugadora i entrenadora de bàsquet

---

Fou jugadora professional. Es retirà el 2015 en el Club de Bàsquet Avenida de la Lliga Femenina, havent estat internacional per Espanya en 129 ocasions i havent jugat en la WNBA amb Minnesota Lynx el 2009.

És la primera dona en ostentar el càrrec d'entrenadora ajudant d'un equip de l'ACB, lliga professional de bàsquet masculí (2018).

Del 2001 al 2005 cursà Administració i màrqueting a la Universitat George Washington, on compaginà estudis i esport. Malgrat la seua retirada com a jugadora professional

continua vinculada a l'esport, com entrenadora i desenvolupant tasques de màrqueting.

VANESA AMORÓS QUILES (Els 1982) Jugadora d'handbol

Medallista olímpica. Va començar a practicar l'handbol amb 8 anys.

Als 15 anys va debutar amb la primera plantilla de l'Elx, va ser internacional juvenil, júnior i absoluta.

Amb 21 anys participa en els Jocs Olímpics d'estiu 2004, d'Atenes, amb la selecció femenina d'handbol i quedà en sisena posició. Amb les <<Guerreres>> d'Elx va guanyar el bronze en el Mundial de Brasil de 2011.

Als Jocs Olímpics d'Estiu de 2012, de Londres, guanyà la medalla de bronze amb la selecció espanyola. La maternitat va fer que abandonara temporalment aquesta disciplina. Després d'aquest temps d'inactivitat passà a entrenar a les categories inferiors d'Elda Prestigio, que han arribat dues vegades a les semifinals del Campionat d'Espanya Infantil. Ha aconseguit la Medalla d'Or al Mèrit Esportiu de la Generalitat Valenciana.

